

STRESZCZENIE

Rozprawa jest próbą analizy wybranych wyrażen emocjonalnych w ujęciu diachronicznym, które pojawiły się dwóch opowieściach wigilijnych Charlesa Dickensa: *The Chimes* oraz *The Cricket on the Hearth* i ich seriach przekładowych. Przedmiotem zainteresowań są podobieństwa oraz różnice między oryginałami i ich angielskimi przekładami.

Dysertacja jest podzielona na pięć rozdziałów. Pierwszy rozdział stanowi przegląd podejść do badań emocji kilku dyscyplin: filozofii, antropologii, psychologii, neurobiologii oraz językoznawstwa. Drugi rozdział koncentruje się na aspekcie przekładu emocji jako wyzwania dla tłumacza. Kolejny rozdział omawia okoliczności historyczno-kulturowe, recepcję Charlesa Dickensa w Polsce, jego wpływu na polskich pisarzy XIX wieku oraz serię dwóch wybranych opowieści wigilijnych.

Powyższe ustalenia umożliwiły prześledzenie modyfikacji, jakim ulegała emocjonalność wyrażen językowych ukazana w przekładach pod wpływem czasu i transformacji językowych oraz jak zmieniły się wybory tłumaczy z perspektywy diachronii.

Dwa kolejne rozdziały zostały poświęcone emocjonalności obrazowanej w tekstach. Ujęłam je na tle porównawczym, konfrontując pięć przekładów *The Chimes* oraz siedem *The Cricket on the Hearth*. Taka komparatystyczna analiza pozwoliła na zweryfikowanie językowych wykładników emocji pojawiających się w tekstach źródłowych i ich wersjach docelowych, co przyczyniło się do określenia strategii i technik przekładowych zastosowanych przez tłumaczy w procesie przekładu oraz wyrażen nacechowanych emocjonalnie. Zwrócono uwagę na ekwiwalenty słownikowe, określone formy gramatyczne lub słowotwórcze poszczególnych leksemów i form nacechowanych ekspresywnie i emocjonalnie (hipokorystyki, deminutywy, augmentatywy). Kolejną kwestią, która została poruszona w pracy jest konceptualizacja emocji w dwóch językach: angielskim i polskim.

Podstawą wszelkich analiz i porównań była edycja: Ch. Dickens, *Christmas Books*, Wordsworth Editions, London 2010.

Podstawą do analiz tłumaczeń były:

Dzwony:

Anon., *Dzwony cudowne*, Nakładem Fr. Spiess&Comp., Warszawa 1846,

Anon., *Dzwony upiorne*, Nakładem księgarni S.A. Krzyżanowskiego, Kraków 1923,

Maria Kreczowska, *Dzwony*, Gebethner i Wolff, Kraków 1946,

Krystyna Tarnowska, *Dzwony, które dzwonią gdy odchodzi stary rok i nadchodzi nowy: opowieść o duszkach*, Wyd. Dolnośląskie, Wrocław 1989,

Jerzy Łoziński, Sygnaturki. Opowieść o duszkach, za sprawą których jedne dzwony wyganiają stary rok, a inne przyzywają nowy, Zysk i S-ka, Poznań 2015.

Świerszcz za kominem:

Antoni Mazanowski, *Świerszcz za kominem*, Drukarnia i Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań 1914,

Maria Kreczowska, *Świerszcz u ogniska*, Nakładem księgarni S.A. Krzyżanowskiego, Kraków 1923,

Maria Kreczowska, *Świerszcz za kominem*, Gebethner i Wolff, Kraków 1946,

Maria Feldmanowa-Kreczowska, *Świerszcz za kominem*, S. W. Czytelnik, Warszawa 1954,

Maria Feldmanowa-Kreczowska, *Świerszcz za kominem*, S.W. Czytelnik, Warszawa 1954,
Wydanie skrócone,

Krystyna Tarnowska, *Świerszcz za kominem. Bajka o domowym ognisku*, Wyd. Dolnośląskie, Wrocław 1988,

Jerzy Łoziński, *Opowieści wigilijne. Świerszcz za kominem. Baśniowa opowieść o domowym ognisku*, Zysk i S-ka, Poznań 2015.